

■ Ο Έθνικός Ύμνος της Ελλάδος και της Κύπρου

“Ύμνος εις τὴν Ἐλευθερίαν”*

Τοῦ 25χρονου Διονυσίου Σολωμοῦ (1823)

Σὰν σήμερα, 4η Αὐγούστου, τὸ 1865 ὁ «Ύμνος εις τὴν Ἐλευθερίαν» τοῦ Διονυσίου Σολωμοῦ καθιερώνεται ὡς Ἐθνικός Ύμνος τῆς Ἑλλάδας.

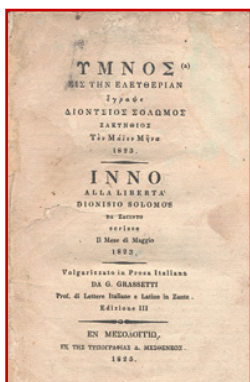
Οἱ δύο πρῶτες στροφές τοῦ ποιήματος τοῦ Διονυσίου Σολωμοῦ (1798-1857), σέ μουσική τοῦ Νικολάου Μάντζαρου (1795-1872), ἀποτελοῦν τὸν Ἐθνικὸ Ὑμνο τῆς Ἑλλάδας (1865) καὶ τῆς Κύπρου (1966).

Ο «Ύμνος εις τὴν Ἐλευθερία» γράφτηκε ἀπὸ τὸν 25χρονο Σολωμὸ στὴν Ζάκυνθο, πρῶτα στὰ ἰταλικά καὶ ἐν συνεχείᾳ στὰ ἑλληνικά, τὸν Μάϊο τοῦ 1823, σέ μία περίοδο ιδιαίτερης ἑξαρσης τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπανάστασης.

«...Δὲ θέλω νὰ περάσει κανενὸς ἀπὸ τὸ μυαλὸ πῶς τὴν ὥρα πού νικοῦν οἱ δικοὶ μας στὸ Μαραθῶνα, ἐγὼ κάθομαι καὶ τραγουδῶ γιὰ ἓνα βοσκόπουλο...» (Ὁ θάνατος τοῦ βοσκοῦ), ἔγραφε στὸν φίλο του Γεώργιο Δὲ Ρώσση τὴν ἴδια ἐποχή.

* * *

Τὸ ποίημα τοῦ Σολωμοῦ ἀποτελεῖται ἀπὸ **158 τετράστιχες στροφές**. Τὸ μέτρο εἶναι τροχαϊκὸ μὲ ἐναλλαγές ἐπτασύλλαβων καὶ ὀκτασύλλαβων στίχων.

Σύμφωνα μὲ τὸ περιεχόμενό του μπορεῖ νὰ χωρισθεῖ στὰ ἐξῆς μέρη:

● Προοίμιο (στρ. 1-34). Ὁ Ποιητὴς παρουσιάζει τὴ θεὰ Ἐλευθερία, θυμίζει τὰ περασμένα μαρτύρια τοῦ Ἑλληνισμοῦ, τὴν ἐξέγερση τῶν σκλάβων, τὴν χαρὰ τοῦ Ἑλληνι-

σμοῦ, τὴν ἔχθρα τῶν Εὐρωπαϊῶν ἡγεμόνων καὶ τὴν περιφρονητικὴ ἀδιαφορία τῶν Ἑλλήνων γιὰ τὰ φιλότουρκα αἰσθήματά τους.

- Ἡ περιγραφή τῆς Μάχης τῆς Τριπολιτσᾶς (στρ. 35-74).

- Ἡ μάχη τῆς Κορίνθου καὶ ἡ καταστροφή τοῦ Δράμαλη στὰ Δερβενάκια (στρ. 75-87).

- Ἡ πρώτη πολιορκία τοῦ Μεσολογγίου στὰ 1822 καὶ ὁ πνιγμὸς τῶν Τούρκων στὸν ποταμὸ Ἀχελῷο (στρ. 88-122).

- Τὰ πολεμικὰ κατορθώματα στὴν θάλασσα, ἡ πυρπόληση τῆς τουρκικῆς ναυαρχίδας κοντὰ στὴν Τένεδο καὶ ὁ ἀπαγχονισμὸς τοῦ Γρηγορίου Ε' (στρ. 123-138).

- Ἐπίλογος (στρ. 139-158). Ὁ Ποιητὴς συμβουλεύει τοὺς Ἀγωνιστὲς νὰ ἀπαλλαγοῦν ἀπὸ τὴν διχόνοια καὶ προτρέπει τοὺς δυνατοὺς τῆς Εὐρώπης νὰ ἀφήσουν τὴν Ἑλλάδα νὰ ἐλευθερωθεῖ (Γιάννης Ν. Παππᾶς: «Γιὰ νὰ γνωρίσουμε τὸ Σολωμό», ἐκδ. Μεταίχιμο).

* * *

Ἡ φήμη τοῦ Ποιήματος ξεπέρασε γρήγορα τὰ στενὰ ὄρια τῆς Ζακύνθου. Τὸ 1824 μεταφράστηκε μέρος του στὰ ἀγγλικά καὶ ὀλόκληρο στὰ γαλλικά. Στὸν ἐπαναστατημένο ἑλληνικὸ χῶρο δημοσιεύτηκε τὸν ἴδιο χρόνο στὸ Μεσολόγγι, στὴν ἔφημερίδα «Ἑλληνικὰ Χρονικά» τοῦ Ἰάκωβου Μάγερ. **Θ**ὰ ἀκολουθήσουν καὶ ἄλλες δημοσιεύσεις τὸν ἐπόμενο χρόνο, ἐνῶ στὶς 21 Ὀκτωβρίου τοῦ 1825 θὰ δημοσιευθεῖ καὶ ἡ πρώτη κριτικὴ τοῦ ποιήματος ἀπὸ τὸν Σπυρίδωνα Τρικούπη στὴν Γενικὴ Ἐφημερίδα τῆς Ἑλλάδος, ποὺ ἐκδιδόταν στὸ Ναύπλιο.

Μεταξὺ 1828 καὶ 1830, ὁ Ὕμνος εἰς τὴν Ἐλευθερίαν μελοποιήθηκε ἀπὸ τὸν κερκυραῖο μουσουργὸ Νικόλαο Μάντζαρο γιὰ τετράφωνη ἀνδρική χορωδία καὶ ἀκουγόταν μὲ ἐνθουσιασμὸ σὲ ἐθνικὲς ἐορτὲς στὰ Ἐπτάνησα.

Τὸν Δεκέμβριο τοῦ 1844 ὁ Μάντζαρος παρουσίασε μία νέα μελοποίηση τοῦ ποιήματος καὶ τὴν ὑπέβαλε στὴν Βασιλιὰ Ὅθωνα, μὲ τὴν ἐλπίδα νὰ γίνει τὸ «ἐθνικὸ ᾄσμα» τῆς χώρας.

Μέχρι τότε ὁ Ἐθνικὸς Ὕμνος τῆς Ἑλλάδος ἦταν ὁ Βαυαρικὸς (ἢ γνωστὴ μελωδία τοῦ Χάιντν, ποὺ σήμερα εἶναι ὁ

έθνικὸς ὕμνος τῆς Γερμανίας καὶ τῆς Αὐστρίας).

Τὸ ἔργο ἔγινε δεκτὸ μόνο ὡς σύνθεση καὶ βραβεύτηκε μὲ τὸν Ἀργυρὸ Σταυρὸ τοῦ Τάγματος τοῦ Σωτῆρος.

Τὸ 1865, κατὰ τὴν διάρκεια ἐπίσκεψῆς του στὴν Κέρκυρα, ὁ Βασιλεὺς Γεώργιος Α΄ ἄκουσε τὴν ἐκδοχὴ τῆς σύνθεσης τοῦ Μάντζαρου γιὰ ὀρχήστρα πνευστῶν ἀπὸ τὴν μπάντα τῆς Φιλαρμονικῆς Ἐταιρείας Κερκύρας καὶ τοῦ ἔκανε ἐντύπωση.

Ἀκολούθησε τὸ Βασιλικὸ Διάταγμα τῆς **4ης Αὐγούστου 1865**, πὸν τὸ χαρακτήρισε «ἐπίσημον ἔθνικὸν ἄσμα» καὶ ἐντελλόταν ἢ ἐκτέλεσῆ του «κατὰ πάσας τὰς ναυτικὰς παρατάξεις τοῦ Βασιλικοῦ Ναυτικοῦ».

Ἐπίσης, ἐνημερώθηκαν οἱ ξένοι πρέσβεις, ὥστε νὰ ἀνακρούεται καὶ ἀπὸ τὰ ξένα πλοῖα στὶς περιπτώσεις ἀπόδοσης τιμῶν πρὸς τὸν Βασιλεὺς τῆς Ἑλλάδος ἢ τὴν Ἑλληνικὴ Σημαία.

Ἀπὸ τότε ὁ «Ὑμνος εἰς τὴν Ἐλευθερίαν» τοῦ Διονυσίου Σολωμοῦ, μελοποιημένος ἀπὸ τὸν Νικόλαο Μάντζαρο, θεωρεῖται ὡς Ἐθνικὸς Ὑμνος τῆς Ἑλλάδας.

Ἀπὸ τὶς 18 Νοεμβρίου 1966, μὲ τὴν Ἀπόφαση 6133 τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου, καθιερώθηκε καὶ ὡς Ἐθνικὸς Ὑμνος τῆς Κυπριακῆς Δημοκρατίας.

* * *

*Σὲ γνωρίζω ἀπὸ τὴν κόψη
τοῦ σπαθιοῦ τὴν τρομερή,
σὲ γνωρίζω ἀπὸ τὴν ὄψη,
ποῦ μὲ βία μετράει τὴ γῆ.*

*Ἀπ' τὰ κόκαλα βγαλμένη
τῶν Ἑλλήνων τὰ ἱερά,
καὶ σὰν πρῶτα ἀνδρειωμένη,
χαῖρε, ὦ χαῖρε, Ἐλευθεριά!*

(*) Βλ. <https://www.sansimera.gr/articles/681>. Ἐπιμέλ. ἡμετ.